

॥ ఓం శ్రీపరమాత్మనే నమః॥

॥ అథ చతుర్థశోఽధ్యాయః॥

॥ ప్రకృతిగుణత్రయవిభాగ యోగః॥

శ్రీభగవానువాచ

పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానముత్తమమ్ |

యజ్ఞాత్వా మునయః సర్వే పరాం సిద్ధిమితో గతాః॥ ౧౪-౧॥

ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః |

సర్గేఽపి నోపజాయంతే ప్రళయే న వ్యథంతి చ॥ ౧౪-౨॥

మమ యోనిర్మహద్బ్రహ్మ తస్మిన్గర్భం దధామ్యహమ్ |

సమృద్ధివః సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత॥ ౧౪-౩॥

సర్వయోనిషు కౌన్తేయ మూర్తయః సమృద్ధవంతియాః |

తాసాం బ్రహ్మ మహద్వీనిః అహం బీజప్రదః పితా॥ ౧౪-౪॥

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసమృద్ధివాః |

నిబద్ధున్తి మహాబాహో దేహేదేహినమవ్యయమ్॥ ౧౪-౫॥

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వాత్ ప్రకాశకమనామయమ్ |

సుఖసజ్జేన బద్ధాతి జ్ఞానసజ్జేన చానఘ॥ ౧౪-౬॥

రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంకలనముదభవమ్ |
తన్ని బధ్నాతి కౌంతేయ కర్మసంజ్ఞేన దేహినమ్ || ౧౪-౭||

తమస్తవజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహినామ్ |
ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిః తన్ని బధ్నాతి భారత || ౧౪-౮||

సత్త్వం సుఖే సజ్జాయతి రజః కర్మణి భారత |
జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సజ్జాయత్యుత || ౧౪-౯||

రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత |
రజః సత్త్వం తమశ్చైవ తమః సత్త్వం రజస్తథా || ౧౪-౧౦||

సర్వద్వారేషు దేహేఽస్మిన్ ప్రకాశ ఉపజాయతే |
జ్ఞానం యదా తదా విద్యాత్ వివృద్ధం సత్త్వమిత్యత || ౧౪-౧౧||

తోభిః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణామశమః స్పృహా |
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ || ౧౪-౧౨||

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ |
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునన్దన || ౧౪-౧౩||

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రళయం యాతి దేహభృత్ |
తదోత్తమవిదాం లోకాన్ అమలాన్ప్రతిపద్యతే || ౧౪-౧౪||

రజసి ప్రళయం గత్వా కర్మసంజీషు జాయతే |
తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే || ౧౪-౧౫||

కర్మణః సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలమ్ |
రజస్తప్త ఫలం దుఃఖమ్ అజ్ఞానం తమసః ఫలమ్ || ౧౪-౧౬||

సత్త్వాత్సజ్ఞాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ |
ప్రమాదమోహౌ తమసః భవతోఽజ్ఞానమేవ చ || ౧౪-౧౭||

ఊర్ధ్వం గచ్ఛన్తి సత్త్వస్థాః మధ్యే తిష్ఠన్తి రాజసాః |
జఘన్యగుణవృత్తిస్థాః అధో గచ్ఛన్తి తామసాః || ౧౪-౧౮||

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టాఽనుపశ్యతి |
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి || ౧౪-౧౯||

గుణానేతానతీత్య శ్రీన్ దేహీ దేహసముద్భవాన్ |
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైః విముక్తోఽమృతమశ్నుతే || ౧౪-౨౦||

అర్జున ఉవాచ
కైర్నిశ్చేత్త్రీనుణానేతాన్ అతీతో భవతి ప్రభో |
కిమాచారః కథం చైతాన్ త్రీనుణానతివర్తతే || ౧౪-౨౧||

శ్రీభగవానువాచ
ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాణ్డవ |
న ద్వేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాఙ్క్షతి || ౧౪-౨౨||

ఉదాసీనవదాసీనః గుణైర్యో న విచాల్యతే |
గుణా వర్తంత ఇత్యేవ యోఽవతిష్ఠతి నేజ్జతే || ౧౪-౨౩||

సమదుఃఖసుఖః స్వస్థః సమలోష్ఠాశ్మకాఞ్చనః |
తుల్యప్రియాప్రియో ధీరః తుల్యనిద్వాత్మసంస్తుతిః || ౧౪-౨౪||

మానాపమానయోస్తుల్యః తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః |
సర్వారమభపరిత్యాగీ గుణాతీతః స ఉచ్యతే || ౧౪-౨౫||

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే |
స గుణాన్సమతీత్యైతాన్ బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే || ౧౪-౨౬||

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాఽహమ్ అమృతస్యావ్యయస్య చ |
శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాంతికస్య చ || ౧౪-౨౭||

ఓం తత్సదీతి శ్రీమద్ భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే ప్రకృతిగుణత్రయవిభాగయోగో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః || ౧౪||

With Blessings from:

Sri. Sri. Sugunendra Theertha Swamiji, Puthige Mutt, Udupi, India

Sri Krishna Vrundavana, NJ, USA

<http://krishnavrunda.org/>